

Calendarium van bijzondere data

(Noordertrimdeel) van de Gemeente Leeuwarderadeel.

Geraadpleegde literatuur: Ljouwerteradiel, G. Abma; 800 jaar Leeuwarderadeel, H. Hazelhof; Wumkes Stads- en dorpkroniek, Leeuwarderadeelster toponiemen (Aardrijkskundig Woordenboek van Van der Aa), Vrije Fries (om. J.A. Mol); De tegenwoordige staat van Friesland (A'dam, 1786); Schoolmeesters in Friesland, Hartman Sannes; dagboeken Hellema, Ljouwerteradie beneamd (Reitsma e.a.) en eigen archiefonderzoek: Archief Grietenij-, respectievelijk Gemeentebestuur Leeuwarderadeel, 1511-1919, toegangsnummer ; 197-A; Archief Gemeentebestuur Leeuwarderadeel, 1919-1943, toegangsnummer 884 (Historisch Centrum Leeuwarden)

N.B.: Dit calendarium is zeker niet volledig, degene die aanvullingen of verbeteringen heeft kan dit mailen naar ons E-mail adres (info@documentatiestichting.nl) of zenden aan het secretariaat van de documentatiestichting .

Zie voor een calendarium van de Friese geschiedenis:

<http://home.wxs.nl/%7Epalst004/Tijdschalen/tijdschalen.html>

Wat is eigenlijk een calendarium? In de oorspronkelijke betekenis was het een lijst met namen van heiligen en hun feestdagen. Nu kunnen we het omschrijven als een chronologische lijst met historisch van belang zijnde wetenswaardigheden, betreffende een land, een streek of een bepaald onderwerp.

Samenstelling: Ger Boersma; Aangevuld en bijgewerkt op 4 mei 2012.

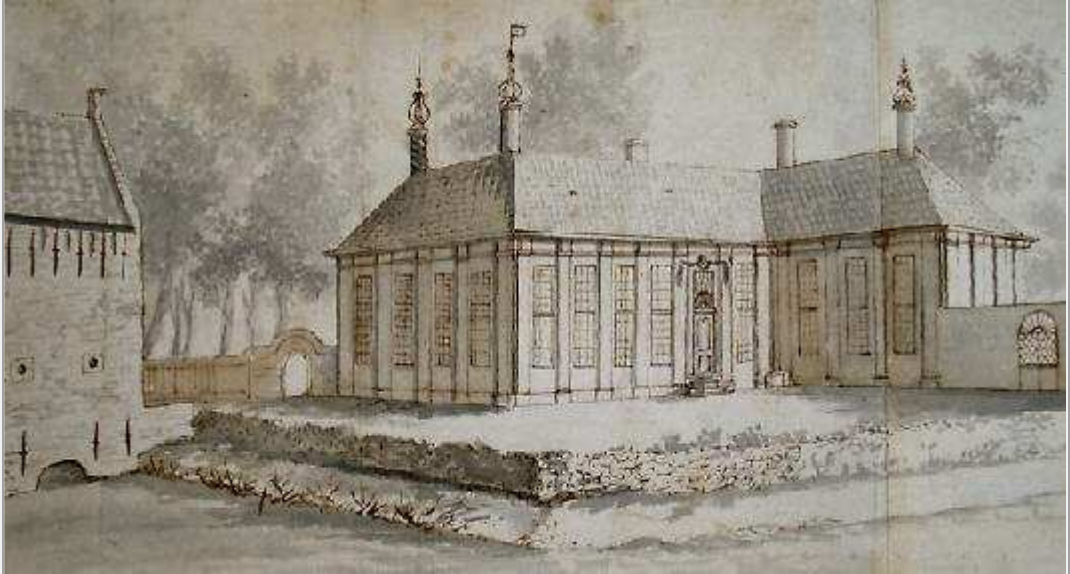
Jaar Maand Dag	Omschrijving
300 voor Chr. C.	De eerste terpen ontstaan in de buurt van Stiens
200 voor Chr. C.	Reeds eerste bewoning te Britsum
680 - 775	Redbad en Aldgild I en II Koningen der Friezen
802	Lex Frisonum – Eigen Friese wetten
810 – 814 en 834 – 854	Strooptochten der Noormannen en Vikingen in Friesland
850	Stichting van de Friezenkerk te Rome
>1000	Reeds sprake van boerenbestaanconomie
1100	Ontstaan boerenmarkteconomie, rond deze periode ontstond ook de latere gemeente Leeuwarderadeel
1100 c	Bouw kerk te Stiens
1163	Stichten Klooster Mariengaarde nabij Hijum door Fredrik van Hallum
1170 – 1175 c.	Bouw Romaanse Sint Nicolaaskerk te Hijum
1175, 3 maart	Overlijden van Frederik van Hallum stichter van klooster Mariëngaarde (tussen Hijum en Hallum); geboren c. 1125 te Hallum
1178 c.	Bouw kerk te Jelsum
1200 – 1250	Bouw Romaanse Sint Vituskerk te Finkum
1225 c.	Aanleg Tjessingawei onder Jelsum
1242	Vroegste schriftelijke vermelding grietenij Leeuwarderadeel, Collectie Junius te Oxford (betreffende Wijns)
1225 - 1250 c.	Bouw Sint Johanneskerk te Britsum, Romano – Gotisch
1275 c.	Aanleg Skrédyk onder (ten noord- westen van) Cornjum
1250	Rechtgeschil (vete) tussen kloosters Klaarkamp en Marienaarde betreffende de Wydemar gelegen tussen Bartlehiem en Stiens
1287, 14 december	Vele doden in Friesland door overstroming, ook van de Middelsee
1381	Eén van de drie klokken van Stiens gegoten. Het opschrift luidt (vertaalt uit het Latijn) Ik heet Maria. Ten tijde van Gherloft, pastoor van deze kerk, ben ik in het jaar des Heren 1381 gegoten”
1392, juni 19	Grietmannen en mederechters in de Leppa bevestigen, met toestemming der Schieringers en Vetkopers, het hals- en hoofdrecht der stad Lyouwerth
1397, juli 26	Heer Walteka, priester te Leckum
1398 maart	besluit om voor het graven van een Gracht rondom Leeuwarden de hulp in te roepen van `de weerbare mannen der dorpen, gelegen in het noordelijk derdedeel (trimdeel) van Leeuwarderadeel, namelijk Stiens, Finkum, Hijum, Britsum, Cornjum en Jelsum

1399	Eerste schriftelijke melding van Stiens (Steens of Steenstede / Steensede)
1399, juli 18	Hertog Albrecht geeft de stad Leeuwarden en de dorpen Stiens, Wirdum en Ferwerd aan Gerrit van Cammingha in leen
1402	1 ^e heer van Jelsum (Helsium) genoemd
1413, juni 19	Grietman Kempo Jellingha tho Britszim (Keimpe Jellinga te Britsum) en mederechters in Leeuwarderadeel geven ferdban op Actyngha state te Wirdum aan Alteko aldaar
1427	1 ^e schriftelijke vermelding van Cornjum (Coernium)
1431	1 ^e schriftelijke vermelding van Britsum (landruil klooster Klaarkamp met Popeka Thiessinga)
1435	De nederzettingen Hoek en Oldehove komen onder het stadsrecht van Nijehove; 'eenwording' van Leeuwarden
1453, juli 23	Bepalingen inzake het houden van jaarmarkten in Oostergo. Ferwerderadeel en Leeuwarderadeel
1456	Zuidelijk deel van het Middentrimdiel van Leeuwarderadeel onder het stadsrecht van Leeuwarden
1458, mei 10	Heer Rippert(z) cureet to Steens (als ondertekenaar van een bevestiging van enkele rechtsregels door twee deskundigen)
1459, januari 12	Rippert(z) toe Steens. Notaris en pastoor te Stiens, zegelt (o.a.) testament van Arnt van Suerhusum en zijn vrouw Hille (testament in H.C.L. in S.A.G.) 49, beschrijving Friese testamente tot 1550)
1459, juni 19	'her Johannes persona toe Wiins' zegelt een brief vanwege 'Sitia Harkingha toe Goltum'
1461	Rienk Camstra, 1 ^e Friese slachtoffer dat overlijdt door de kogel
1463, februari 16	'her Goslick prester to Steens' zegelt een getuigenis vanwege 'Lywa Jellenga to Britzem'
1466	Sipka to der Leija, genoemd in Oude Fries Oorkonden OFO 3, 007
1473, april 24	'Aesgha Smith ghaemeegh toe Korniem' wordt genoemd in verband met wisselen van land met Watthya Abba zoon
1476, juli 13	Grietman en mederechters in Leeuwarderadeel doen uitspraak inzake geschillen over het slatten van de Ee tussen het zuider- en het middelste trimdeel ter eener en het noorder trimdeel ter andere zijde. (Kempe Wnijngha is dan "een bij kand ghreetman in Lijowerdera deel.")
1477 september 4	Akkoord tussen Leeuwarden ter ener, Leeuwarderadeel, Tietjerksteradeel, Smallingerland en Idaarderadeel ter andere zijde, inzake de vier Leppazijlen te Irnsum (Renick Worpis zoen wordt daar "greetman inder Leppa in Lyouwerderdeel" genoemd)
1479	Fecke Gosses van Aebinga te Hijum wordt Grytman Noordelijk Trimdeel
1479, oktober 19	Grietman Fecke van Aebinga van Leeuwarderadeel zegelt namens Johan Harmen zoen (die verklaart Leeuwarden en Leeuwarderadeel voor altijd te zullen verlaten) H.C.L., Singels 33
1481, na augustus 29	Verbond tussen "Liouwert, Koernyamma ende Britzumma twyn gaën"
1481, september 22	Dagvaarding door Leeuwarderadeel en Leeuwarden van Wyba Jarich zen en Homma Liuwa zen, wegens roof van koopwaren. (voor Lw.adeel zegelden: "gretman Haya Herynga" namens zichzelf en "eehera Douwa Aebynga, en mede eehera in Liouwerder deel Hessel Jelger zoen")
1482, februari 16	Instelling van een jonger priesterschap te "Kornyem" (Sithia Mertna is dan "haudlingh in Kornyem", en Claus (of Claes) is persona aldaar)
1487	Bieroproer in Leeuwarden, dat door de Schieringers wordt aangevallen en ingenomen
1498	Afbranden Camstrastate (latere Dekemastate en eerdere Fetsastate) te Jelsum door Leeuwarders
1498, maart 17	Verzoek van Leeuwarden aan het Noordertrimdeel van Leeuwarderadeel om hulpverlening bij de hernieuwing van de stedelijke versterkingen
1498, september 17	"Taka Humma zoen" verkoopt land op de Blocken aan "Goffa Dowua zoen to Steens"
1500, maart-27 / 1501, april- 24	Opmaken van de Leppa akten (vernieuwing)
1505	Het Bildt bedijkt en verpacht
1507	Viglius (Wiggle) van Aytta geboren te Barrahûs
1508, januari 25	"Goffe Douwe zoen Abbinga thy Steens" wisselt landen met Abbe Douwe zoen te Therns
1511	Leeuwarderadeels Aenbrengh tot stand gekomen
1514 - 1536	Jelle Smit (Gellius Faber de Bouma) pastoor te Jelsum (geboren 1490, + 1564 te Emden)

1515	Afbranden Martenastate door Leeuwarders
1516	Gehele middentrimdeel van Leeuwarderadeel onder stedelijk gezag
1517	Werd de tweede klok voor Stiens gegoten. Anno Domini MCCCCC ende 17 daarbij, toe gooth Arent van Wou mij. Salvator Anna is mijne name, mijne geluite is Gode bequame. Onder Her Vijan? Pastoor"
1518	Bende van de Swarte Hoop brandt (deel van) Kerk te Hijum en dorp plat
1530	Grote overstroming in Friesland
1535	5 vrouwen uit Jelsum (wederdopers) worden ter dood veroordeeld en verdronken in Hempensermeer, een man geradbraakt
1547	Overlijden Ritske Boelema, Stichter Ritske Boelema Gasthuis te Leeuwarden, begraven te Stiens.
1556	Ritscke van Eysinga en Mary van Tiaerda kochten Juckema staete te Stiens ("mettet stins, poorte, groethuys, cleynhuys etc.)
1563, 12 maart	Lambert Claesz koster en schoolmeester te Britsum
1564, juni 2	† te Emden, Faber (de Bouma), Gellius of wel Jelle Faber, geboren te Leeuwarden ca. 1490. Hij was pastoor te Jelsum, waar hij al vroeg in de geest der Hervorming preekte.
1568	Benoeming van Anthonius Folkertz tot pastoor te Hijum
1572, april 18	Syts Donia, priorinne tot Betlem (Bartlehiem) te Jelsum begraven (kerk)
1575	Caspar de Robles verbetert de Friese infrastructuur
1577	Overlijden Viglius (Wiggle) van Aytta (begraven te Gent in de St. Baafs basiliek)
1580	Opheffen Klooster Mariengarde nabij Hijum
1580	Ruardus Acronius (Ruerd van Akkrum) dominee te Cornjum
1580	Hijum geteisterd door bende 'de Swarte Heap', kerk voor de helft afgebrand, dorp voor groot deel verwoest
1584	Herbouw van Martenastate
1589	1 ^e schoolmeester Homme Sytzes te Jelsum
1590	1 ^e school te Cornjum, Jetze Siercks schoolmeester
1600, maart 12	Douwe Jurjens (of Jurriens) schoolmeester te Britsum afgezet wegens weigering van ondertekening 'Nederlandse Confessie"
1602	Wordt de kleine klok van Hijum gegoten, opschrift: "Henrick Wegewart heft mi ghegooten in de stadt Campen 1602"
1605, november 11	Overleden Doecke (Duco) van Martena (*1530), onder meer Admiraal der Zuiderzee, vanaf 1554 lid der Staten Generaal
1607	Werd de derde klok voor Stiens gegoten: "Anno Dom. MDCVII. Gregorius van Hall goth mi. Gregorius Rhetus bin ick genannt over den dooten betaamt den levendige roepe ick tot de dienst Godes." (waarschijnlijk betrof dit een vergoten klok, welke oorspronkelijk uit Trier kwam, gezien de naam Gregorius Rhetus, d.i. G. van Trier)
1609 (tot)	Cornelis Janz, koster en schoolmeester te Britsum (waarschijnlijk vanaf 1600)
1612, april 27	Overlijden van de filosoof David Gorlaeus, David van Goirle / Goorle, op slechts 21 jarige leeftijd, begraven in de kerk te Koarnjum. Hij schreef 2 filosofische boekwerken, waarvan 1 pas 40 jaar na zijn dood verscheen.
1615, februari 21	Overleden te Britsum op Lettingastate predikant Henricus Hinckenna
1615, juli	Folckert Sijtzes, in leven dorpsrechter te Britsum
1615	Upco van Burmania overlijdt te Stiens
1617 - 1623	Hessel Reiners dorpsrechter te Britsum
1622, november 3	Kempo van Donia (o.m. Grytman van Leeuwarderadeel) te Den Haag overleden, 13 november te Jelsum begraven
1624	Wordt de grote klok voor Cornjum gegoten, opschrift aan de noordzijde: "Jonhkr. Duco van Martena", en aan de zuidzijde: "Jonhkr. Sjuck van Burmania." Deze klok is, na afbraak van de toren in 1873 vergoten, door de Gebr. Van Bergen te Midwolde
1627, maart 26	Mr. Dirk Claesen, schoolmeester te Britsum trouwt met Taetz Piers
1633 - 1948	Mr. Stephanus Jans schoolmeester te Britsum (hertrouwt met Trijntje Heijns van Jelsum)
1634, maart 20	Balthasar Bekker geboren te Metslawier, † Amsterdam 11 juni 1698, schrijver, boeken o.m.: Onderzoek van de betekeninge der kometen (1683) en De betoverde wereld.
1635	Philip (van) Boschhuijzen trouwt met Anna van Eysinga, woonden op Juckemastate te Stiens
1641	Menno van Coehoorn, geboren op Lettingastate onder Britsum; later vestingbouwkundige, overleden op 17 maart 1704
1648 - 1650	Hillebrand Willems schoolmeester te Britsum
1657 - 1661	Johannes Stephani (zoon van Stepanus Jans) schoolmeester te Britsum
1662 - 1667	Mr. Jacobus Eelck Adama, schoolmeester te Britsum (trouwt op 2 maart 1662 met

	Sijke Sibrandusdr. beiden te Britsum)
1664	Er wordt een nieuwe klok voor Britsum gegoten, opschrift: "Jurien Balthasar heeft mij gegooten in Leeuwarden 1664. Antonius Petri Pastor in Britsum. "Harmen Jansen Dorpsregter en medekervoogd tot Britsum"
1667 juni	Mr. Cornelis Gellij, schoolmeester te Britsum vertrekt naar Belkum
1667 - 1718 (mei)	Mr. Joost Jansen, schoolmeester te Britsum
1670	De grote klok voor Hijum wordt gegoten: "Petrus Overnej heeft mij gegooten in Leeuwaerden Anno 1670." Op de klok nog de wapens van Binnerd Heringha van Grovestins Edelman in Hium" en Allard Pieter van Jongestall "...Kerckvooght van de dorpe Hyum"
1671	De grote klok voor Jelsum wordt gegoten: "P. Overnej me fecit in Leoverdia door last van de Kerckvoogden van 't dorp Jelsum 1671."
1687	(Her)Bouw Martenastate door Laes van Burmania
1691	Pyter Jurjens, geboren, later belangrijke weldoener te Stiens; overleden 13 november 1750
1696 februari	Frederik Vegilin van Claerbergen, generaal majoor bij de infanterie trouwt met Jaycke Bosman, dochter van Cornelis Bosman (secretaris van Oost-dongeradeel) en Aurelia van Wijckel.
1699	Gemeentebestuur Leeuwarderadeel zetelt van 1699 tot 1774 in pand Wirdumerdijk (huidig nr. 28, westzijde)
	 <p>Dit hooge gebouw met luif er voor, waarin het bestuur der landgemeente (ten zuiden en ten noorden van het regtsgebied der stad) vergaderde en des Zaturdags 'rechtdag' hield, stond toen op de Wirdumerdijk, voordat het gemeentehuis aan het Raadhuisplein nr. 30 werd in 1807 (door de gemeente Leeuwarderadeel) aangekocht.</p>
1704, maart 17	Menno van Coehoorn overleden
1718	Mr. Jan Joosten (Britsum 1688) schoolmeester en dorpsrechter te Britsum tot 1763
1732, mei 15	Afbraak Hinnemastate te Jelsum, eens bewoond door Balthasar Bekker
1740 C.	Afbraak Mellemastate te Stiens (t.p.v. huidige boerderij met die naam)
1748	Heer Wykel woonde op Lettingastate
1749, januari 15	Verkiezing van vier gecommiteerden te Finkum verhinderd. Een inwoner van Oude Leije dreigt met klokklepping zijn dorpsgenooten op te roepen, zoo men tot verkiezing zou overgaan. Te Hijum is voor de verkiezing van gecommiteerden uit de stemdragende ingezetenen een strooibiljet langs de huizen rondgezonden, inhoudende o.a. dat er teveel groote ambtenaars waren, die teveel trokken en dat dit de reden was van de achterlijkheid der provinciale financiën.
1750, november 13	Overlijden Pyter Jurjens weldoener te Stiens
1750 C.	Afbraak Burmaniastate te Stiens
1751, juni 25	Gedept. approbeeren den koop van het recht op den molen te Hijum
1754, maart 3	Arjen Roelofs geboren te Hijum (Overleden 7 mei 1828), werd samen met zijn broers Pyter en Albert als amateur-sterrenkundigen en instrument-makers (telescopen en grote kijkers) bekend
1756, juni 5	Afbraak Groot Juckema onder Stiens

1758	Afbraak Haersmastate te Jelsum
1758, juni 1	Verkoop der huizinge bewoond door Cath. van Lucia v. Burmania te Britsum.
1759, juni 5	Sieds Johannis, hospes te Stiens laat (Pinkstermaandag) een mooie zilveren zweep verrijden, alle vierjarige peerden zullen mogen draven, mid's van sessen klaar.
1760, januari 26	Aankondiging voornemen tot afbraak Jornsmatate te Stiens: Jan Distelsma, ontvanger te Deinum, is voornemens een groote heerenhuizinge te Britsum, genaamd Jornsma-State, te laten afbreken, waaraan een mooie hardsteenen boog, en waarin een goudleeren behangsel, verheven werk, in een groote kamer van 30 voet wijd.
1763	Mr. Watze Nicolai schoolmeester en dorpsrechter te Britsum
1765, 12 februari	Grijtman van Leeuwarderadeel Jr. Hobbo van Burmania zakt tijdens de middagwandeling tussen 3 en 4 uur door 't ijs in de Kurkemeer en verdrinkt.
1765, september 24	Hessel Lolkes Hommema te Finkum had op godslasterlijke wijze gezegd tegen Dirk van der Meer: Du biste de Vader, tegen de zoon Rein, du biste de Zoon, en tegen de vrouw Sijke Offringa: du biste de Heilige Geest, hij is veroordeeld tot 1 maand water en brood.
1768, april 26	Afbraak begonnen van een heerenhuizinge, stal en koetshuis op 't Oost van Jelsum
1769, december 13	Bij Jan Tjallings, castelein in de Witte Haan te Jelsum, aanbesteed het afbreken der oude en het opbouwen eener nieuwe pastorie te Jelsum.
1771, januari 17	Aanbesteed het maken van een dak aan de zuidkant van de kerk te Britsum, bestek bij Watze Nicolai, schoolmr. aldaar
1772, januari 6	Bij kastelein Sieds Johannes te Stiens verkoop der huizinge met groote hovinge even buiten Stiens aan de Burefenne, gebruikt door Marten Tjeerds, geboden 365 goudgl., conditiën bij dr. Pierson te Leeuwarden.
1774	Gemeentebestuur Leeuwarderadeel verhuist van Wirdumerdijk (huidig nr. 28, wetzijde) naar Raadhuisplein 30 / hoek Weerd.
1776, februari 14	Aanbesteed het afbreken en opbouwen van een school op de brink te Jelsum, condities bij den schoolmeester Sjoerd Foekes, aldaar
1776, september 10	Aanbesteed het afbreken der oude pastorievoorhuizinge tot aan de schuur, lang ongeveer 50 voet, alle meest Friesche steen en het opbouwen van eene nieuwe pastorie te Finkum.
1782, februari 9	Verkoop van een Tichelwerk aan de Dokkumer Ee onder Stiens, in eigendom bij wijlen C.J. Suringar
1785, december 31	Te Hijum liggen nog de overblijfselen van het eenmaal sterke slot Eminga, niet ver van Aebinga-state.
1787, september 18	Een detachement militairen trekt uit Leeuwarden met eenige veldstukken ter beteugeling van de rustverstoorders, die te Stiens en Britsum nabij Lettingastate samenschoolden, daar een verschansing en batterij met een stuk kanon aanlegden, de wegen opgroeven en de passage belemmerden. Nadat eenige schoten waren gedaan hebben de militairen de batterij weldra doen zwijgen en is de bende gevlucht.
1791	Van Wageningen bewoners van Dekemastate
1795, maart 26	Burgersociëteit te Lekkum opgericht. De vrijheidsboom van Stiens wordt 's morgens 8 uur gehaald van 't buiten van burger H. van Knyff te Ferwerd door 20 ruiters, 100 gewapende burgers te voet en een wagen met 6 paarden bespannen. De klokken te Ferwerd luiden, 's Middags te 4 uur wordt de stoet te Stiens opgewacht door 100 in 't wit gekleede burgeressen en muziek. Een meisje met den vrijheidshoed in de hand houdt een toespraak en geeft den hoed over aan Ds. S. Winsemius, die dit met een ovatie beantwoordt. Na het planten van den boom, houdt burger B. Stelwagen een redevoering
1796, augustus 27	Verkoop van een huisje, genaamd de Beijer, onder Cornjum
1797	Sjoerd Watzes Nicolai (4-4-1771 Britsum) Schoolmeester en dorpsrechter te Britsum
1797, maart 22	Lettingastate onder Britsum te koop aangeboden
1797, mei 13	Lettingastate onder Britsum verkocht

<p>1797, december 27</p>	<p>te koop een grote menigte afbraak en een vogelvlucht van Lettingastate onder Britsum</p> <p>(op onderstaande site is veel informatie te vinden aangaande Lettingastate) :http://home.wanadoo.nl/m.bourgonjen/Boedel/inventaris.htm#2mb</p>
<p>1801, juni 19</p>	<p>Geboorte Taco Roorda te Britsum, later hoogleraar Javaanse taal, schrijver van een Javaanse grammatica en van het Javaansche-Nederlandsche Woordenboek; Overleden te Leiden op 5 mei 1874</p>
<p>1801, augustus 15</p>	<p>Verkoop der huizinge Holdinga te Finkum, met hovinge, plantagie, singel en bouwlanden.</p>
<p>1804 C.</p>	<p>Bouw herberg Koudenburg, materiaal (gekocht voor fl. 1960,-) afkomstig van boerenschuur nabij Hollum (Ameland) destijds in bezit van Minne Koudenburg, die aldaar veel land bezat</p>
<p>1807</p>	<p>Betrekken Raadhuis Leeuwarderadeel aan Raadhuisplein te Leeuwarden</p>
<p>1807, mei 9</p>	<p>Afbraak Riniastate: Finale palmslag van Rinia-State even buiten Stiens, bewoond door Harmannus Balk, geboden 7000 car. gl.</p>
<p>1807, mei 30</p>	<p>Verkoop der afbraak van het gesloopte Rinia-State te Stiens.</p>
<p>1809</p>	<p>Afbraak Uniastate te Stiens</p>
<p>1809, april 10</p>	<p>Te koop de stal en wagenhuis met 3 pondematen lands van het voormalige Rinia-State te Stiens.</p>
<p>1813, oktober 22</p>	<p>Verhuring van de zathe Boelema-State te Stiens, groot 421/2 pondematen, toebehoorende aan het Ritske Boelema-Gasthuis te Leeuwarden.</p>
<p>1812, oktober 26</p>	<p>Geboren te Hallum, op boerderij de Brol, om kwart voor drie 's nachts Heseel Brolsma, deelnemer tiendaagse veldtocht en bode te Stiens.</p>
<p>1814</p>	<p>Verbouw 2^e verdieping van Dekemastate</p>
<p>1817, september 23</p>	<p>Arjen Roelofs op de Leije onder Hijum en Sieds Johannes Rienks onder Ferwerd, vervaardigers van voortreffelijke sterrenkundige werktuigen, worden benoemd tot broeders van de Orde van den Ned. Leeuw.</p>
<p>1822, februari 12</p>	<p>Aangekondigd de executoriale verkoop van de kerk te Finkum, torenuurwerk met 2 klokken, predikstoel, 23 banken, 39 vrouwenstoelen, de pastorie en een huis met een kamer dienende voor school met een vuursteed, naast de kerk.</p>
<p>1822, april 29</p>	<p>Vergadering van floreenplichtigen en gezinshoofden in de dorpskerk te Finkum op bevel van den gouverneur der provincie, ter benoeming van een commissie, die schikkingen beraamt, dat de geannonceerde executoriale verkoop der kerk en pastorie aldaar worde voorkomen, dat er scheiding kome tusschen de gecombineerde kerk- en armen-administratie en dat de schulden van deze worden afgedaan.</p>
<p>1823, juni 12</p>	<p>Jacob van Lennep, wandelt door Leeuwarderadeel en drinkt thee in Stiens, met uitzicht op de kerk</p>
<p>1824, maart 20</p>	<p>Geveild zathe Nieuwenhuis, groot 38 bunders, onder Finkum bij Symen Rienks Rynks en vrouw als eigenaars bewoond, geboden f 19.321.</p>
<p>1824, augustus 19</p>	<p>Gecommitteerden tot de Leijsterbrug besteden het leggen van een nieuwe brug aan over de scheidvaart tusschen Hallum en Finkum.</p>
<p>1825, februari 3</p>	<p>Groot deel van Friesland onder water door overstroming. Over Friesland waait een storm die de dijken doet doorbreken. De oude en nieuwe Bildtpolder loopt onder,</p>

	evenzoo de Holwerder en Engwierumer polder. Eveneens dijkbreuk tusschen Makkum en Harlingen. Een bliksemafleider, vervaardigd door Arjen Roelofs te Finkum en Rienks te Berlikum, wordt geplaatst, in navolging van velen in den Bouwhoek, op de boerderij van Ruurd Hendriks Sybrandy te Wirdum. De prijs is f 30.
1828, mei 11	† Arjen Roelofs, oud 74 jaar, geboren te Hijum 3 maart 1754, werd samen met zijn broers Pyter en Albert als amateur-sterrenkundigen en instrument-makers (telescopen en grote kijkers) bekend
1829	Bouw school te Hijum, voor tweederde door Leeuwarderadeel en voor éénderde door Ferwerderadeel betaald
1829, september 1	Poppe Kornelis Bakker Schoolmeester 3 ^e rang, te Britsum
1830, februari 24	Aanbested het afbreken der oude en het bouwen eener nieuwe school te Stiens.
1831, 11 juli	Overleden op Martena-State te Cornjum Jhr. Epo Sjuck van Burmania Vegelin van Claerbergen, ontvanger der directe belastingen te Jelsum.
1833, jan. 19	Romke Jacobs Kingma, oud 48 jaar verdrinkt 's middags om 4 uur tijdens schaatsenrijden in de Stienservaart onder Britsum
1833, mei 25	Klaas Tabes Zondervan, oud 19 jaar, wordt rond 4 uur 's middags in het Stiensers oudland door de bliksem getroffen, hij overlijdt later die middag in pand Finkum nr. 31
1833, juni 26	Verkoop van Martena-State te Cornjum
1834	Bouw nieuwe school te Britsum.
1837, juli 1	Hendrik B. Rozema, onderwijzer te Britsum (tot 1866)
1837, juli 3	Dr. W. Muurling te Stiens benoemd tot hoogleraar in de Godgeleerdheid te Franeker
1841	Oprichting Polderschap de Iestpolder
1841, juni 13	Oprichting polderschap Balkendsterpolder
1843	Uitbreiden raadhuis Leeuwarderadeel met naastgelegen pand Raadhuisplein
1844	Oprichting Nuts departement Stiens
1845	Start emigratie van Friezen naar V.S. op de vlucht voor armoede en religieuze onverdraagzaamheid
1847, maart 26	(Start) verharding weg Stiens – Leeuwarden: 'Het begrinten van den weg naar Bontekoe onder Jelsum tot voorbij Hijum aanbesteed'.
1847	Start afgraven Hijumer terp
1854, januari 27	Kerkvoogden van Britsum laten den rijweg door het dorp tot puinweg maken.
1860, april 20	*Leeuwarden, Troelstra, Pieter Jelles; † Den Haag, 12 mei 1930. Advocaat, journalist en politicus. Hij is dan weliswaar geboren aan het Vliet in Leeuwarden maar woonde een groot deel van zijn jeugd in Stiens.
1860	Oprichting (door o.a. Tjeerd Ritskes Velstra) van 'De vriendenkring van Jelsum – Cornjum' (één van de oudste toneelgezelschappen van Fryslân)
1860, juni 2	Floerenplichtigen van Britsum delibereren over het stichten van een kerkorgel
1862	Afbraak Witte Huys te Stiens.
1862, mei 4	Orgelinwijding in de Herv. kerk te Britsum.
1863	(Start) Verharden weg Finkum – Oude Leije
1864	(Start) Verharden weg Stiens – Oude Leije
1866	Oprichten vereniging 'tot verbreiding der waarheid en tot bevordering van het Christelijk onderwijs' in Oude Leije
1867	(Start) Verharden weg Cornjum – Jelsum
1866, april 3	Åuke P. Jongbloed, hoofdonderwijzer te Britsum (tot 1906)
1867, november 24	J. Troelstra benoemd tot ontvanger der directe belastingen te Hijum, tevoren commies bij de belastingen te Groningen
1869	Afbranden Roggemolen (Mariëngaarder molen) onder Hijum door Brandstichting
1869, oktober 12	"De vreemde vertooning" van een wedstrijd met zes velocipèdes heeft plaats te Stiens.
1870, januari 4	De terpaarde van het hornleger van Unia-State te Stiens wordt niet meer verkocht
1872, januari 26	Terpaarde te koop bij de Hijumer kerk
1872, juli 14	Stichten Gereformeerde Kerk te Stiens
1873	De toren van Cornjum wordt afgebroken en er worden twee nieuwe klokken gegoten door de Gebr. Van Bergen te Midwolde
1873, maart 17	1 ^e Christelijke school te Stiens
1873, augustus 23	Aanbested het bouwen van een nieuwe openbare school met onderwijzerswoning nabij het Tichelwerk aan de Dokkumer Ee onder Stiens.
1874	Opening school aan Tichelwerk onder Stiens
1874, maart 13	Terpaarde verkrijgbaar te Roordahuizum en te Stiens aan de vaart.

1874, mei 5	Overleden te Leiden, Prof. Taco Roorda, hoogleraar in de Javaansche taal, geb. te Britsum 19 Juni 1801, schrijver van een Javaansche grammatica en van het Javaansche-Nederlandsche Woordenboek.
1874, oktober 7	De Herv. pastorie te Stiens op afbraak verkocht.
1875	Bouw nieuwe hervormde pastorie te Stiens,
1875, maart 19	J. Troelstra, ontvanger te Hijum, krijgt tot standplaats Leeuwarden
1875, december 1	Oprichten rederijderskamer (Eeltsje) Halbertsma te Stiens
1877, februari 10	Aanbestede het bouwen van een kerk met toren te Hijum voor de Chr. Geref. gemeente aldaar.
1878	Bouw kerk te Cornjum op fundamenten oude kerkgebouw
1878, maart 7	Start afgraven terp en terpaarde te koop aan de 'Oude terp' onder Finkum.
1878 maart 26	De rederijderskamer Halbertsma to Stiens fiert op yn 'e Briel by J. Blaam: Skearbaes Dokter, frij forfryske nei Molières 'Le Médecin malgré lui', troch W. Dykstra, hwerta de skriuwer fen dit stik it hanskript goedginstich oan 'e keamer oanbean hat.
1880, maart 15	Afgraving der groote terp te Finkum
1881, maart 18	Het wapen van de gemeente Leeuwarderadeel werd bevestigd bij besluit van de Hoge Raad van Adel; de beschrijving luid: "Gevierendeele: "het eerste van zilver beladen met 3 groene klaverbladen, staande 1 en 2, het tweede, derde en vierde van lazuur beladen met een klimmende leeuw van goud, getongd van keel. Het schild gedekt met een gouden kroon"
1881, november 3	Verschenen bij J. F. v. Druuten te Sneek: De Stoomtram, Gids en Advertentieblad. Toanielfoarstelling fen Halbertsma to Stiens, fen It gouden kroantsje (Velstra) en It Kjellefel (Kiemstra).
1882, februari 24	Het bestuur der Ie afd. der Fr. L. M. koopt aan een lijnzaadzuiveringsmachine, die wordt geplaatst bij D. J. v. d. Wal te Stiens, waar men het lijnzaad kan zuiveren voor 40 ct. de H.L.
1882, maart 24	Aanbestede de bouw eener O.L. School te Britsum
1882, mei 23	Geboren te Stiens, Reinder Brolsma, auteur en huisschilder.
1882, oktober 5	Aanbestede het graven eener nieuwe vaart in de Finkumerterp.
1882, oktober 31	Inwijding der nieuwe O.L. School te Britsum
1884, oktober 6	Geboren Jong, Hoatse de, te Fiifhûs (by Wolsum), † Jelsum, 30 januari 1982. Landarbeider en schrijver van Friese romans en toneelstukken, veelal over het Friese boerenleven.
1885, mei 13	De dijkverhuring te Stiens krachtens het recht om 10 ct. marktgeld te heffen van elk langs de vijf toegangswegen aldaar ter markt gevoerd rund, welke aan den vooravond der jaarmarkt wordt gehouden, brengt f112.50 op, ten voordeele van de armvoogdij, die daarvoor de markt in orde moet brengen.
1886	Muntvondst te Hijum, 145 Friese munten uit c. 1225
1886, mei 31	Opgericht te Stiens een vereeniging ten doel hebbend een coöp. zuivelfabriek met centrifuge-systeem.
1887 augustus	Stichten van een kerkgebouw aan het Tichelwurk te Stiens (Kad. Hijum D 587); eigenaresse Chr. Gereformeerde gemeente Stiens
1887 juni	Stichten (bouwen) eerste coöperatieve zuivelfabriek van Leeuwarderadeel te Stiens, gestopt in 1965 (Kad. Hijum B 708), stichter A.H. Rienks e.a.
1887, 3 mei	Start afgraven Velstraterpen bij Jelsum (kadastraal C 153, 154, 155), tegenover Lekkum
1887, november 10	Opstel in de Leeuw. Crt. over Hinnema-State te Jelsum
1887, december 28	A. Rauwerda benoemd tot waarnemend Hoofd der School te Stiens
1888, juni 25	Opruiming van nog overtollige aarde op de oude Terp te Finkum
1889, juni	Vernieuwen boerenplaats te Stiens Kad. Hijum B 19 door Wed. T.J. Lettinga voor gebruiker Pier Terpsma; tevens afbraak woning op verzoek van de weduwe Hijum B 26
1889, augustus	Bijbouwen en stichten van een steenfabriek en machinehuis op het Tichelwurk te Stiens (Kad. Hijum D 674), door Gerrit O. Faber en Zn.(eigenaren)
1891, maart 4	Geboren te Stiens, Douwe Matthias Hoogeveen, classicus en kunstschilder, zoon van B.M. Hoogeveen (leesplankje)
1891, 16 april	Geboren te Stiens in 'it Kleaster' John Dykstra, later president directeur van de Ford Fabrieken.
1891, oktober 8	Aanbestede de bouw van een boterfabriek te Jelsum, Kad. Jelsum C 428, door Ver. Stoomzuivelfabriek te Jelsum
1892, februari 13	De Leeuw. Crt. bericht een grafschrift te Stiens A° 1750 van Pieter Jurjens en Baukje Pieters met het rijm: Een Ljip, een Schries, een Tjirk stean op deese Zirk, en

	daaronder de 3 vogels uitgehouwen, het waren tevens de namen der 3 boerenplaatsen, die eertijds in het Stienzer Oudland stonden en door dit echtpaar aan de Herv. diaconie waren vermaakt. In 1850 werd daarvan nog schoolfeest gevierd.
1893	P.J. Troelstra, oud inwoner van Stiens, sticht de Sociaal democratische arbeiderspartij
1893, februari 1	F. M. Schmidt te Stiens richt een Friesche onderwijzers propagandaclub op tegen drankmisbruik.
1894	Stichten Waterschap het Jelsumer Oudland door Provinciebestuur
1894, april 15	Geboren te Britsum, Reinder Sierks Roorda, auteur en geschiedkundige
1894, december 28	Overlijden laatste bewoner oude Martenastae Jonkheer Duco Martena van Burmania Vegelin van Claerbergen, laat state na aan kerk
1895, maart 20	In afgraving de terp Mellinga te Finkum
1895, juni 18	Op de meeting van de S. D. Bond te Stiens wordt geschoten en stort een tribune in
1895, december 5	Roofoverval Haitsma in Britsumer Nieuwland (Hoogerhuiszaak)
1898, januari 11	Afgebrand het huis van G. Haitsma te Britsum, beschuldiger van de Hogerhuizen.
1898, februari 2	In N.A. Memorie's over Britsum en Stiens.
1899	Afbraak (oude) Martenastate te Cornjum
1899, mei 3	In N.A. Memorie's over Finkum en Hijum
1899, juni 17	De 5 M. hoge Juckematerp te Stiens in afgraving.
1899, november 11	Gemeentebestuur Leeuwarderadeel verhuist van Raadhuisplein 30 (hoek Weerd) in Leeuwarden naar de Schrans (nu nummer 44) in Huizum (men zetelt hier tot 1 maart 1965). Het pand komt in de huidige vorm in 1917 gereed.
1900, januari 23	Dubbele moord in Stiens nabij de Galge, Wiltje Hoornsma (27) snijdt Jacob Plantinga (58) de hals door, tracht dat ook te doen bij Hendrikje Plantinga en slaat daarna de hand aan zichzelf.
1900, juni	Stichten (bouw) kerk door Chr. Geref. Gemeente Jelsum Kad. Jelsum C 498
1900, augustus	Stichting (bouw) stationsgebouw te Stiens (Kad. Hijum D 4) door Noord Friesche Lokaal Spoorweg Maatschappij (NFLS)
1900, augustus	Stichting (bouw) stationsgebouw te Hijum (Kad. Hijum A 117) door Noord Friesche Lokaal Spoorweg Maatschappij (NFLS)
1900, augustus	Stichting (bouw) stationsgebouw te Britsum (Kad. Jelsum C 251) door Noord Friesche Lokaal Spoorweg Maatschappij (NFLS)
1900, augustus	Stichting (bouw) wachtkamer te Cornjum (Kad. Jelsum B 318) door Noord Friesche Lokaal Spoorweg Maatschappij (NFLS)
1900, september	Stichting (bouw) stationsgebouw te Finkum (Kad. Hijum B 1050) door Noord Friesche Lokaal Spoorweg Maatschappij (NFLS)
1900, september	Stichting (bouw) 2 woningen te Stiens (Kad. Hijum B 327) door Noord Friesche Lokaal Spoorweg Maatschappij (NFLS)
1900, december	Stichting (bouw) koffiehuis (Kad. Hijum B 387) door S. Hoekstra
1901, april 22	Opening baanvak NFLS (Noord Friesche Lokaal Spoorwegmaatschappij) Leeuwarden - Stiens - Ferwert
1902	Opening baanvak NFLS Stiens - Tzummarum
1902, mei	Stichting (bouw) werkplaats op perceel Kad. Hijum B 1576 te Stiens door H. Atema
1902 / 1903	Nieuwbouw Martenastate te Cornjum in neo renaissance stijl; architect Pyter de Groot
1903, februari	Stichting (bouw) woning te Stiens (Kad. Hijum A 98) door Noord Friesche Lokaal Spoorweg Maatschappij (NFLS)
1903, oktober 1	Opening school te Britsum voor Christelijk Nationaal Onderwijs, met als schoolhoofd: O. van der Wey (tot 1907)
1905, maart 11	Burg, Jan Linses van der, Opeinde (Sm) 23-07-1864, Jelsum 11-03-1905. Vooral bekend als componist van enkele Friese liederen, waarvan 'it Heitelân' wel het bekendste is. Werd slechts 40 jaar.
1906	Harmen de Jong, hoofdonderwijzer te Britsum (tot 1909)
1907, februari 1	In gebruik name nieuwe school tussen Jelsum en Cornjum
1907	Afbraak âld skoalle te Jelsum
1907, juli 1	Hoofd Christelijke school te Britsum: W. van der Heide (tot 1940)
1907, oktober	Wed. T.J. Lettinga laat een huis bouwen te Stiens, Kad. Hijum B 1771
1908, juni	Chr. Gereformeerde Kerk te Hijum / Finkum sticht kerklocaal te Oude Leije, Kadastraal Hijum A 1101
1909, april	Stichting (bouw) van een Velinggebouw (Kad. B 1640) door de NFLS ten behoeve van het 'Bestuur der Land en Tuinbouwvereniging Stiens en omstreken'
1910	Bouw gereformeerde kerk te Oude Leije
1910, januari 1	Gerrit Frank, hoofdonderwijzer te Britsum (tot 1921)
1912 februari	Oprichting Vereniging voor Plaatselijk Belang Stiens

1912	Stichten (bouw) van een schuur op Nijenhuis te Hijum (kad. 1305-1307) door Marten Jans Rollingswier
1913	Bouw van lokaal 'de Welkom' te Oude Leije
1913	Restauratie kerk te Jelsum, zuidkant opgeknapt, oostkant uitgebreid
1914, juni	Stichting (bouw) van een houten haltegebouw te Finkum (Kad. Hijum B 1077) door Noord Friesche Lokaal Spoorweg Maatschappij (NFLS)
1917	Oprichten waterschappen Slagdijksterpolder en Poelendsterpolder door de Provincie Friesland
1918, april 7	Geboren te Finkum, Brandsma, Johannes Sjoerd, o.m. burgemeester van Leeuwarden (1967-1983)
1920	Sluiten Tichelwerk onder Stiens aan de Ee
1921	U Sierdsma, hoofdonderwijzer te Britsum (tot 1930)
1921	Muntvondst te Finkum, 9 dinarii
1923	Muntvondst te Finkum, 13 dinarii
1924	Stichten Waterschap Jelsum door Provinciebestuur
1926, september 6	Geboren te Stiens: Abe Bonnema, landelijk bekend architect (overleden 9-aug.-2001).
1927	Stichten Waterschap de Joussepolder door Provinciebestuur
1929, maart 11	Oprichten toneelvereniging 'Us nocht' te Hijum
1930	H. Woudstra, hoofdonderwijzer te Britsum (tot 1935)
1931, oktober 19	Oprichting vereniging voor dorpsbelangen Jelsum-Cornjum
1932	Oprichten Kaatsvereniging Jelsum-Cornjum
1932, mei 23	Oprichting voetbalvereniging Stiens
1933, juni	Slopen herberg Rustenburg aan de Langebuurt te Stiens (Kad. Hijum B 2244)
1934	Friese Luchtvaart vereniging opgericht
1935, mei 20	G.J. Garretsen, hoofdonderwijzer te Britsum (tot 1938)
1936 mei	Sluiten baanvak spoorweg Stiens - Minnertsga
1936, juli 1	Sluiten baanvak spoorweg Leeuwarden - Ferwert
1937, juli 5	Piloot W. van Gemeren maakt, in een Fokker Jager, de 1 ^e landing op vliegbasis Leeuwarden
1938	Officiële in gebruikstelling Vliegbasis Leeuwarden
1938, juli 28	H. Dijkstra, hoofdonderwijzer te Britsum (tot 1942)
1939, juni 20	Oprichting voetbalvereniging De Trije Doarpen (D.T.D.)
1940	Voor het eerst Duitse inval in Leeuwarderadeel
1940, augustus 21	Hoofd Chr. School te Britsum: M. van der Meulen
1940, september 1	Om 's nachts half drie vallen er twee zware bommen en een aantal brandbommen in Stiens, waardoor twee panden in de as worden gelegd (boerderijtje met woonhuis midden in het dorp en woonhuis aan de Schilwei)
1942, september 7	Neerstorten geallieerde bommenwerper oever Dokkumer Ee
1943, februari 1	M. Holtrop, hoofdonderwijzer te Britsum (tot 1948)
1943, december 29	Officieel besluit tot toevoeging groot (zuidertim)deel van Leeuwarderadeel bij Leeuwarden
1944	Verwoesting stationsgebouwtje Jelsum bij bombardement
1944, februari 24	Amerikaanse bommenwerpers verwoesten groot deel vliegbasis (Duitse Fliegerhorst); 5 burger doden bij Marssum
1945, november 10	1 ^e vlucht vanaf Vliegbasis Leeuwarden na herstel oorlogsschade
1946	Hoofd Chr. School te Britsum: J. Jansma (tot 1955)
1948	H. de Jong, hoofdonderwijzer te Britsum (tot 1952)
1948	Bouw van een nieuwe brug te Oude Leije
1948 (vanaf)	Emigratiegolf (12.000 Friezen, waaronder uit Leeuwarderadeel) naar Canada, Australië, Nieuw Zeeland, Verenigde Staten en Zuid Afrika.
1949	In gebruik name nieuw schoolgebouw Chr. School te Britsum
1950, mei 16	Oprichting Handbalvereniging Stiens
1952	J. Woudstra, hoofdonderwijzer te Britsum
1953	Aanwijzing Vliegveld als militair luchtmachtbasis
1953, november 23	Overleden te Leeuwarden, Reinder Brolsma, auteur.
1955, februari 1	Hoofd Chr. School te Britsum: J. Lijzinga

1959, december 15	Neerstorten van een Hunter vliegtuig op een paar honderd meter afstand van de lagere school te Jelsum
1962	Voltooien nieuwe openbare basisschool 'Oan 't skipperspypke' (bruggetje) te Cornjum
1964	Afbraak Openbare basisschool (lagere school) te Stiens
	
1965, maart 1	Betrekken van het nieuwe gemeentehuis te Stiens; tot dat moment moesten de inwoners van Leeuwarderadeel naar het oude gemeentehuis aan de Schrans 44 in Huizum (Leeuwarden)
1965, november 7	Overleden te Leeuwarden, Reinder Sierks Roorda, auteur en geschiedkundige, geboren te Britsum op 15 april 1894
1973 (- 1980)	Verschijnen blad 'Op 'e skille' advertentieblad voor Stiens e.o.
1975	Renovatie Kerk te Jelsum
1977, augustus 30	Leeuwarderadeel 8.000 inwoners
1978	Afbraak fabriek aan Ljouwerterdyk
1980, juni	Nr. 1 Stiensers omroeper, advertentieblad Leeuwarderadeel uitgave Handel en Ambacht, als opvolger van 'Op 'e skille' (1973).
1981	Dorpskrant 'Flap-út' Jelsum-Cornjum verschijnt voor het eerst
1982, januari 30	Overleden te Jelsum, Hoatse de Jong, * Fiifhûs (by Wolsum), juni 1884. Landarbeider en auteur van Friese romans en toneelstukken, veelal over het Friese boerenleven.
1983c	Oprichten radio Middelse
1984	Oude Leije in zijn geheel bij Leeuwarderadeel
1992	Viering 1250 jarig bestaan van Leeuwarderadeel
1997, februari 28	Proefrit op traject Leeuwarden- Stiens met de 'Talent', door aantal bovenbazen, laatste rit per spoor door Leeuwarderadeel
2002, april 30	De optochtcommissie Stiens wordt opgedoekt wegens gebrek aan middelen. Het doek valt daarmee voor de optocht met versierde wagens.